

**Karolinska
Institutet**

Kursplan för

Folkhälsovetenskap 2, 30 hp

Public Health Sciences 2, 30 credits

Denna kurs är nedlagd, för mer information se rubriken Övergångsbestämmelser i den sista versionen av kursplanen.

Observera att kursplanen finns i följande versioner:

VT08 , VT09 , VT11 , VT12 , HT12 , VT13

Kurskod	1FH001
Kursens benämning	Folkhälsovetenskap 2
Hp	30 hp
Utbildningsform	Högskoleutbildning, 2007 års studieordning
Huvudområde	Folkhälsovetenskap
Nivå	G1 - Grundnivå 1
Betygsskala	Väl godkänd, godkänd, underkänd
Kursansvarig institution	Institutionen för global folkhälsa
Beslutande organ	Programnämnden för Folkhälsovetenskap
Datum för fastställande	2008-01-17
Reviderad av	Programnämnden för folkhälsovetenskap
Senast reviderad	2008-10-14
Kursplanen gäller från	Vårterminen 2009

Särskild behörighet

Ma C Eng B

Mål

Moment 1: Bestämningfaktorer för hälsa och sjuklighet (Determinants of health and disease/illness)7,5 hp Efter genomgåendet moment ska studenten kunna; Redogöra för och jämföra sjukdomspanorama och sjukdomsbörda i rika och fattiga länder översiktligt samt utvecklingen över tid Reflektera kring betydelsen av samhällets struktur och organisation för hälsans nivå och fördelning Redogöra för levnadsvanornas inverkan på hälsa på individ- och samhällsnivå Diskutera och applicera teoretiska modeller för hälsa och sjukdomars uppkomst och deras sociala fördelning i befolkningen Analysera bestämningsfaktorer för hälsa med hänsyn tagen till etnicitet, gender och social position självständigt samt kommunicera detta muntligt och skriftligt Moment 2: Anatomi, fysiologi och sjukdomslära, 7,5hp(Anatomy, Physiology and the Origin of Disease) De studerande ska kunna identifiera och resonera kring: begreppen sjukdom, folksjukdom, sjukdomsklassifikation och sjukdomsbörda medicinsk behandling och riskfaktorer för de största folksjukdomarna Kunna redogöra för: viktiga fysiologiska funktioner i kroppen och grundläggande anatomi för till dessa relaterade organ och strukturer elementär

patologi för de största folksjukdomarna kroppens metabolism och samband mellan kost, fysisk aktivitet och hälsa basal genetik Kunna analysera, jämföra och förklara de största folksjukdomarna både nationellt och globalt och möjligheter till primär-, sekundär- och tertiärprevention för de största folksjukdomarna enligt Gjestlands schema Därtill ska de studerande kunna: söka efter och värdera ny, relevant kunskap inom området sjukdomar Moment 3: Sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande arbete (Disease prevention and health promotion) 7,5hp Efter genomgången moment ska studenten kunna; Förklara och redogöra för skillnaden mellan sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande arbete Beskriva och redogöra för nyttan av vad som menas med evidens/kunskapsbaserat folkhälsöarbete vid planering av sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande interventioner Beskriva viktiga och förekommande aktörer, roller och arenor i arbetet med interventioner Förklara och redogöra för hur planeringsmodeller för sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande arbete kan användas och då särskilt modellen Precede-Proceed samt också känna till fördelar och nackdelar med användningen Redogöra för olika teorier och modeller för beteendeförändring kring spridning och mobilisering av lokalsamhället Utföra sökningar i olika kunskapsdatabaser samt värdera och tillämpa funnen information vid planering av sjukdomsförebyggande eller hälsofrämjande interventioner Tillämpa olika teorier och modeller för beteendeförändring, spridning av information och mobilisering vid planering av sjukdomsförebyggande eller hälsofrämjande interventioner Identifiera etisk problematik och värderingars betydelse vid genomförande av sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande interventioner Moment 4: Sjukvård, politik och organisationsutveckling, (Health policy, legislation and management) 7,5hp Tema 1: Hälsopolitik och hälsosystem Känna till centrala begrepp med koppling till folkhälsopolitik i ett internationellt sammanhang Redogöra för uppdrag, roller, styrmedel och struktur för ledande över- och mellanstatliga organisationer. Redogöra för innehållet i viktiga hälsopolitiska dokument nationellt och internationellt. Förklara hur hälsoutvecklingen i ett enskilt land, eller för grupper av länder, eller regioner - kommer att påverkas av en fortsatt globalisering vad gäller a) en accelererande privatisering av såväl vård som av sjukförsäkringar; b) hantering av natur- och miljöresurser i syfte att uppnå en hållbar utveckling för kommande generationer; c) en globaliserad arbetsmarknad och påverkan av den standard på arbetsmiljö som uppnåtts i Sverige och jämförbara länder, med hänsyn till bl. a barn-, ungdoms- och genusaspekter; d) ökad frihandel; e) betydelsen av IT som gränslöst och gränsöverskridande informations- och kommunikationsinstrument för patient empowerment och förväntningar på hälso- och sjukvården. kunna med stöd av information i vetenskapliga databaser samla, analysera, sammanfatta resultat och presentera detta både skriftligt och muntligt. Tema 2: Folkhälsomål, styrning och uppföljning Kunna redogöra för betydelsen av internationell och nationell lagstiftning och reglering som komplement till andra förebyggande och hälsofrämjande ansatser. Känna till lagstiftning och reglering av tobak. Kunna redogöra för strategier och folkhälsomål grundade på hälsans bestämningsfaktorer. Kunna redogöra för styrmekanismer och uppföljningsmetoder i folkhälsöarbetet. Kunna redogöra för beslutsprocesser och styrinstrument inom WHO och EU. Tema 3: Politiska beslutsprocesser Grundläggande kunskaper om: policyprocessen och politiskt beslutsfattande om hälsopolitiska jämlikhetsstrategier, policy och strategier för jämlikhet i hälsa nationellt och internationellt folkhälsopolitisk implementering och uppföljning baserad på bestämningsfaktorer och indikatorer. Tema 4: Hälsokommunikation och massmedia Förstå kommunikationens roll i samband med information om hälsa och sjukdom. Känna till hur olika faktorer, särskilt massmedierna, påverkar kunskaper, attityder och beteenden kring hälsa och sjukdom utifrån teorier om hälsobeteende och mediernas funktionssätt, roller och effekter Kunna diskutera riskkommunikation utifrån olika partsintressen. Kunna reflektera över förutsättningar för förbättrad hälso- och riskkommunikation, med och utan tillgång till massmedierna. Tema 5: Organisation och ledarskap Förstå organisationens och ledarskapets roll och betydelse inom sjukvård och folkhälsöarbete. Känna till olika teorier och modeller för att organisera offentlig verksamhet Känna till hur olika faktorer knutna till ledarskapet påverkar planering och genomförande av förebyggande och hälsofrämjande åtgärder

Innehåll

Moment 1: Bestämningfaktorer för hälsa och sjuklighet (Determinants of health and disease/illness) 7,5 hp Syftet med momentet är att ge studenten en introduktion och teoretisk grund till hälsans bestämningsfaktorer samt vissa riskfaktorer för sjukdom och behandlar hälsans förutsättningar utifrån etnicitet, gender och social position. Moment 2: Anatomi, fysiologi och sjukdomslära, 7,5hp (Anatomy,

Physiology and the Origin of Disease) Momentet består av fem veckor och använder sig av olika arbetsformer för undervisning och inläring. Det dominerande inslaget i kursen är de katedrala föreläsningarna och utöver dessa ingår obligatoriska moment i form av ett seminarium, två PBL samt genomförandet av instuderingsfrågor i nätverktyget Ping-pong. Individuell kunskapsinhämtning från angiven kurslitteratur ingår också som arbetsform under kursen. Momentet syftar till att ge studenten kunskap om kroppens uppbyggnad och funktioner, en förståelse om vad man menar med sjukdom, olika sätt att klassificera sjukdomar och en inblick i hur man beräknar sjukdomsbörda. Utöver detta skall man också få lära sig om de största sjukdomarna, både nationellt och globalt sett i form av orsaker, yttringar och behandling och det folkhälsovetenskapliga perspektivet på dessa. Moment 3:

Sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande arbete (Disease prevention and health promotion) 7,5hp Momentet pågår under fem veckor och inleds med en genomgång av hälsofrämjande respektive sjukdomsförebyggande begrepp och arbete vilket följs av en genomgång för hur olika teorier och modeller för beteendeförändring, spridning och mobilisering (individ, grupp, lokalsamhälle) kan användas för utformning, genomförande och utvärdering av hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande interventioner (sambhällsanalys, planeringsmodeller, tvärsektoriellt arbete). Därtill behandlar momentet begreppet evidensbaserat arbete med övning i databassökning och teoretisk tillämpning. Momentet integreras med ytterligare praktiska övningar med nutrition som exempelområde. Moment 4: Sjukvård, politik och organisationsutveckling, (Health Policy, legislation and management) 7,5hp Tema 1:

Hälsopolitik och hälsosystem Tema hälsopolitik och hälsosystem ger basala kunskaper om nationell och internationell hälsopolitik, styrmedel, olika dokument och betydelsen av en ökad globalisering för folkhälsan. En genomgång görs av begreppet hälsosystem och dess indelning efter sjukhus, vårdcentraler, apotek och hushåll och funktioner som stewardship (ledning, styrning, reglering), finansieringsformer, produktion av resurser (personal, läkemedel och teknik) och service. Tema 2: Folkhälsomål, styrning och uppföljning De politiska grunderna för folkhälsoarbetet med exempel på styrmedel och instrument i form av internationell och nationell lagstiftning och tillhörande beslutsprocesser. En genomgång av strategier, dokument, mål och metoder för nationell uppföljning/utvärdering. Tema 3: Politiska beslutsprocesser Tema Politiska beslutsprocesser förmedlar översiktliga kunskaper om politiskt beslutsfattande på nationell nivå i Sverige med fokus på folkhälsopolitiska frågor. Då jämlikhet i hälsa varit ett av de övergripande folkhälsopolitiska målen på både den nationella och internationella nivån under flera decennier läggs en viss tyngdpunkt på denna fråga. I detta tema diskuteras även ett antal teorier som översiktligt beskriver policyprocessens olika faser. Några frågor som diskuteras: Hur ser ansvarsfördelningen ut på den nationella nivån när det gäller folkhälsopolitiska frågor? Hur har man arbetat med jämlikhetsfrågan inom politiken på nationell och internationell nivå? Hur kan man beskriva och förklara det politiska beslutsfattandets olika faser? Temat om implementering och uppföljning av folkhälsopolitiken behandlar Uppdraget att göra en nationell Folkhälsopolitisk rapport med regeringen som avnämare, Arbete med bestämningsfaktorer och indikatorer som en förutsättning för uppföljning och rapportering, Implementering av folkhälsopolitiken på nationell, regional och lokal nivå, Förslag som olika aktörer för fram beträffande folkhälsoinsatser samt kompetens och kapacitet för sådana insatser Frågor som behandlas är bl.a. Vilka krav bör man ställa på bestämningsfaktorer och indikatorer? Vilka möjligheter och problem ställs aktörer på nationell, regional och lokal nivå inför när folkhälsopolitiken ska genomföras och följas upp? Vilka hälsohot är särskilt stora, varför och vad kan man göra åt dem? Vad önskar olika aktörer i fråga om kapacitet för folkhälsoarbete? Tema 4: Hälsokommunikation och massmedia Tema Hälsokommunikation och massmedia förmedlar översiktliga kunskaper om kommunikation, särskilt i samband med hälsa, sjukdom och risk, och i synnerhet massmediernas roll, som fått ökad uppmärksamhet på senare år. Några frågor som diskuteras: Hur griper mediernas olika roller och funktionssätt in i människors kunskaper, attityder och beteenden kring hälsa, sjukdom och risk? Vilka för- och nackdelar finns det med att använda medierna i hälsofrämjande syfte, t ex genom media advocacy? Kan detta komma i konflikt med mediernas övriga samhällsroller? Hur skiljer sig hälsokommunikation respektive riskkommunikation från annan kommunikation? Vilka brister finns i kommunikationen kring hälsa, sjukdom och risk, och hur kan de avhjälpas? Frågorna belyses utifrån teori från folkhälsovetenskap, beteendevetenskap och medievetenskap samt praktiska erfarenheter som medicinjournalist och folkhälsoarbetare. Som exempel används bl a mediernas behandling av akrylamid och fågelinfluensa. Tema 5: Organisation och ledarskap Grundläggande kunskaper om organisationskulturer och ledarskap i samband med sjukvård och folkhälsoarbete

Bestämningsfaktorer för hälsa och sjuklighet, 7.5 hp

Betygsskala: VU

Anatomi, fysiologi och sjukdomslära, 7.5 hp

Betygsskala: VU

Sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande arbete, 7.5 hp

Betygsskala: VU

Sjukvård, politik och organisationsutveckling, 7.5 hp

Betygsskala: VU

Arbetsformer

Moment 1: Bestämningfaktorer för hälsa och sjuklighet (Determinants of health and disease/illness)7,5 hp Föreläsningar, grupparbeten samt individuella uppgifter som redovisas dels skriftligt dels i seminarium. Utöver individuell kunskapsinhämtning via kurslitteratur genomförs artikelgranskningar och kritisk debatt som komplement till kurslitteraturen. Artikelgranskningar samt diskussion kring kurslitteraturen är obligatoriska, så även gruppdiskussioner/presentationer. Moment 2: Anatomi, fysiologi och sjukdomslära, 7,5hp(Anatomy, Physiology and the Origin of Disease) Föreläsningar, seminarium, PBL, självständig inläsning och instuderingsfrågor. Moment 3: Sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande arbete (Disease prevention and health promotion) 7,5hp Momentet består av föreläsningar, praktiska övningar (databassökningar, workshop), grupparbeten, samt individuell kunskapsinhämtning via kurslitteratur. Moment 4: Sjukvård, politik och organisationsutveckling, (Health Policy, legislation and management)7,5hp Föreläsningar, litteraturstudier, projektarbeten och seminarier.

Examination

Moment 1: Bestämningfaktorer för hälsa och sjuklighet (Determinants of health and disease/illness)7,5 hp Hemtentamen, med betygen U/G/VG Inlämningsuppgifter under kursens gång:Poster (U/G),Essä (U/G/VG),Brev till en vän (U/G),Case-uppgift (U/G/VG) Moment 2: Anatomi, fysiologi och sjukdomslära (Anatomy, Physiology and the Origin of Disease)7,5hp Examinationen består i dels godkänt arbete i de obligatoriska momenten med uppnådda uppsatta utbildningsmål, dels godkänt i en skriftlig examination i form av en salskrivning. I salskrivningen används betygsskalan U/G/VG. För övriga obligatoriska moment (seminarium, PBL samt instuderingsfrågor) används betygsskalan U/G. För momentet används betygsskalan U/G/VG. Moment 3: Sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande arbete (Disease prevention and health promotion) 7,5hp Momentet examineras genom hemtentamen. Deltagande i och presentation av grupparbeten är obligatoriskt. Eventuell frånvaro kompenseras med individuell inlämningsuppgift. I momentet används betygsgraderna U/G/VG Moment 4: Sjukvård, politik och organisationsutveckling, (Health Policy, legislation and management)7,5hp Skriftlig individuell tentamen på hela kursen. Aktivt deltagande i projektarbeten och seminarier.

Litteratur och övriga läromedel

Obligatorisk litteratur, moment 1

Caldwell, JC

Population health in transition.

Bulletin of the World Health Organization, 2001

Casterline, JB i; Demeny, P; McNicoll, G

Demographic transition, Encyclopedia of population

Thomson Gale: USA, 2003

Delas ut vid kursstart

Indicators of socioeconomic position (part 1)

Galobardes, B; Shaw, M; Lawlor, DA; Lynch, JW; Smith, GD

JECH, 2006

Interpersonal violence towards women.

Ekblad, S; Kastrup, MC; Eisenman, DP; Arcel, L

Immigrant Medicine. Sunders, 2007

Finns tillgänglig för nedladdning från kurswebben

Lindencrona, F; Ekblad, S; Johansson Blight, K

Integration och folkhälsa- en kunskapsöversikt. Rapport Integration 2005

Integrationsverket, 2005

Finns tillgänglig för nedladdning från kurswebben

Macintyre, S; Hunt, K; Sweeting, H

Gender differences in health: are things really as easy as they seem?

Social Science and Medicine, 1996

Moss, NE

Gender equity and socioeconomic inequality: a framework for the patterning of women's health.

Soc Sci Med, 2002

Murray, CD; Lopez, AD

Summary: the global burden of disease. Global burden of disease and injury series.

Harvard University Press, 1996

URL: [Länk till sammanfattningen](#)

Omran, AR

The epidemiologic transition: A theory of the epidemiology of population change

The Milbank Quarterly, 2005

Selected major risk factors and global and regional burden of disease

Ezzati, M; Lopez, AD; Rodgers, A; Hoorn, AV; Murray, CLJ

The Lancet, 2002

Sen, G; George, A; Östlin, P

Engendering health equity: a review of research and policy : Working paper series

Harvard Center for Population and Development Studies., 2002

URL: [Länk till artikeln](#)

Social determinants of health

Marmot, Michael; Wilkinson, Richard G.

2. ed. : Oxford ;a New York : Oxford University Press, 2006 - 366 p.

ISBN:0-19-856589-5 (pbk) LIBRIS-ID:10040744

[Sök i biblioteket](#)

*Weber, Lynn*0 137661

Understanding race, class, gender, and sexuality : a conceptual framework

Boston : McGraw-Hill, c2001 - xvi, 224 p.

ISBN:0-07-243461-9 (hft.) LIBRIS-ID:4509898

[Sök i biblioteket](#)

Whitehead, M; Dahlgren, G

Levelling up (Part 1): a discussion paper on concepts and principles for tackling social inequalities in health

WHO Collaborating Centre for Policy Research on Social Determinants of Health, 2006

Whitehead, M; Dahlgren, G

Levelling up (Part 2): a discussion paper on concepts and principles for tackling social inequalities in health

WHO Collaborating Centre for Policy Research on Social Determinants of Health, 2006

Obligatorisk litteratur, moment 2**Barnmedicin**

Lindberg, Tor; Lagercrantz, Hugo

3. [rev. och uppdaterade] uppl. : Lund : Studentlitteratur, 2006 - 672 s.

ISBN:91-44-04469-0 LIBRIS-ID:10275612

Observera att endast kapitel 24, "Allergisjukdomar", är obligatoriskt

[Sök i biblioteket](#)

Henriksson, O; Rasmusson, M

Fysiologi

2. uppl. : Studentlitteratur AB, 2007

ISBN:91-44-00835-X (inb.) LIBRIS-ID:10417283

URL: <http://www.studentlitteratur.se/omslagsbild/artnr/7540-02/height/320/width/320/bild.jpg>

[Sök i biblioteket](#)

Invärtesmedicin : sjukdomslära och vårdaspekter

Agardh, Carl-David; Hedner, Pavo; Forss, Kalle; Palmgren, Anders

6., [utök. och omarb.] uppl. : Lund : Studentlitteratur, 1993 - 468 s.

ISBN:91-44-08636-9 LIBRIS-ID:8353240

[Sök i biblioteket](#)

Svanström, Leif

Sjukdomslära

Lund : Studentlitteratur, 2003 - 261 s.

ISBN:91-44-02883-0 (inb.) LIBRIS-ID:9167740

[Sök i biblioteket](#)

Obligatorisk litteratur, moment 3

Antonovsky, Aaron

Hälsans mysterium

2. utg. /b förord av Lennart Levi : Stockholm : Natur och kultur, 2005 - 271 s.

ISBN:91-27-11027-3 LIBRIS-ID:9828174

[Sök i biblioteket](#)

Chan, B. C.,; Ryan, D. A. J; Tudor-Locke, C

Health Benefits of a Pedometer-based Physical Activity Intervention in Sedentary Workers

Preventive Medicine, 2004

Farley, C

The promotion of Safe Behaviours at the Community Level. Evaluation of a Bicycle Helmet-Wearing Campaign among 5- to 12- Year-Old Children

Doctoral thesis. Stockholm: Karolinska Institutet, Department of Social Medicine., 2003

Glanz, K; Rimer, B

Theory at a Glance. A Guide For Health Promotion Practice

2nd edition : Washington, DC : National Institutes of Health, U.S. Department of Health and Human Services., 2005

URL: [Link to pdf](#)

Hedin, A; Källestål, C

Kunskapsbaserat folkhälsoarbete. Del 1. Handbok för framställning av kunskapsöversikter om interventioner inom folkhälsoområdet

Stockholm: Statens folkhälsoinstitut., 2002

Public Health Nutrition Strategies for Intervention at the Ecological Level, Kap 5 i Public Health Nutrition

Reynolds, K. D; Klepp, K. I.; Yaroch, A. L.; In Gibney, M. Margetts, B. M. Kearney, J. M. & Arab, L.

Oxford, UK; Ames, Iowa : Blackwell Science, 2004

Raphael, D

The Question of Evidence in Health Promotion

2000

URL: [Link to the article](#)

Tones, Keith; Green, Jackie

Health promotion : planning and strategies

London : SAGE, 2004 - 376 s.

ISBN:0-7619-7448-2 (inb.) LIBRIS-ID:9149597

[Sök i biblioteket](#)

Litteraturen har delats upp efter respektive veckotema i kursen, totalt fem olika tema, fördelat på obl. och rekommenderad litteratur.